МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
УСТАНОВА АДУКАЦЫІ «ВІЦЕБСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ЎНІВЕРСІТЭТ ІМЯ П.М. МАШЭРАВА»

Філілагічны факультэт
Кафедра літаратуры

Дапушчана да абароны
«01» 06 2019 г.
Загадчык кафедры
А. В. Крыклівец

МАГІСТАРСКАЯ ДЫСЕРТАЦЫЯ

МАСТАЦКАЯ РЭПРЭЗЕНТАЦЫЯ НАЦЫЯНАЛЬНАГА ХАРАКТАРУ Ў ТВОРЧАСЦІ ПІСЬМЕННІКАЎ МІЁРШЧЫНЫ

Спецыяльнасць 1-21 80 10 Літаратуразнаўства

Абарона 21.06.2019
Адзнака 7 (сем)

Іванова Кацярына Аляксандраўна,
магістрант
Навуковы кіраўнік:
Русілка Вольга Іванаўна,
дацэнт, кандыдат філалагічных навук, дацэнт

Віцебск, 2019

Учреждение образования
«Витебский государственный университет имени П.М.Машерова»
Кафедра литературы

Утверждаю
Завкафедрой [signature] О.В.Лапатинская
«18» 11 2018 г.

Задание на магистерскую диссертацию

Обучающемуся (магистранту)
Івановай Кацярыне Аляксандраўне
(фамилия, инициалы)

1. Тема магистерской диссертации Мастацкая рэпрэзентацыя нацыянальнага характару ў творчасці пісьменнікаў Міёршчыны
(наименование темы)

Утверждена приказом руководителя учреждения высшего образования от 14.11.18 N 350

2. Исходные данные к магистерской диссертации
3. Перечень подлежащих разработке вопросов или краткое содержание расчетно-пояснительной записки:
   а) разгледзець спецыфіку паняцця нацыянальнага характару;
   б) вывучыць асаблівасці нацыянальнага характару беларусаў;
   в) высвятліць адметнасць творчай індывідуальнасці ў сучаснай літ-ры Міёршчыны;
   г) выявіць асаблівасці мастацкай рэпрэзентацыі нацыянальнага характару ў творчасці А. Масла, Ф.Сіўко, С.Панізніка
4. Перечень графического материала (с точным указанием обязательных чертежей и графиков)

5. Консультанты по магистерской диссертации с указанием относящихся к ним разделов
6. Примерный календарный график выполнения магистерской диссертации

Этап выполнения работы	Содержание выполняемой работы	Сроки представления материала	Отметка о выполнении этапа работы	Подпись руководителя
люты 2019	Праца з навуковай літаратурай, праца над уводзінамі	26.02.2019	выканана	[signature]
сакавік 2019	Праца над першай і другой главой	27.03.2019	выканана	[signature]
красавік 2019	Праца над трэцяй, чацвёртай і пятай часткамі, заключэннем	18.04.2019	выканана	[signature]
май 2019	Афармленне працы	18.05.2019	выканана	[signature]

7. Дата выдачи задания
14-11.18

8. Срок сдачи законченной магистерской диссертации

Руководитель [signature] В.Я. Русіко
(подпись) (инициалы, фамилия)

Подпись обучающегося [signature] Дата 18.11.2018

РЭФЕРАТ

Магістарская дысертацыя 77 с., 67 крыніц.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ХАРАКТАР, ХРАНАТОП, ЭСЭ, ПРАПАВЕСЦЬ, КАЗКА, БАЛАДА, ДУХ НАРОДА, РЭПРЭЗЕНТАЦЫЯ, ПЕРСАНАЖ, ВОБРАЗ.

Аб'ект даследавання — творчасць пісьменнікаў Міёршчыны.

Прадмет даследавання — мастацкая рэпрэзентацыя нацыянальнага характару ў творах пісьменнікаў Міёрскага раёна.

Мэта дадзенай работы — выяўленне асаблівасцей рэпрэзентацыі нацыянальнага характару ў творчасці пісьменнікаў Міёршчыны.

Метады даследавання — апісальны, апісальна-аналітычны,структурна-тыпалагічны, фенаменалагічны.

Задачы:

- разгледзець спецыфіку паняцця нацыянальнага характару;
- вылучыць на падставе ранейшых даследаванняў асаблівасці нацыянальнага характару беларусаў;
- вылучыць заканамернасці літаратурнага працэсу Міёрскага рэгіёна на сучасны этапе;
- вызначыць адметнасць творчых індывідуальнасцей у сучаснай літаратуры Міёршчыны;
- выявіць асаблівасці мастацкай рэпрэзентацыі нацыянальнага характару ў творчасці С. Панізніка, Ф. Сіўко і А. Масла.

Элемент навізны: упершыню была зроблена спроба разгляду творчасці пісьменнікаў Міёршчыны праз прызму мастацкай рэпрэзентацыі нацыянальнага характру.

Тэарэтычная і практычная значнасць: праца можа быць выкарыстана ў працэсе выкладання краязнаўства, гісторыі беларускай літаратуры ў ВНУ і школе, пры далейшым даследаванні літаратурнага працэсу і рэгіянальнай літаратуры Міёршчыны, на занятках па краязнаўстве.

Змест

Уводзіны...4
1 Паняцце нацыянальнага характару 7
1.1 Асаблівасці нацыянальнага характару беларусаў 9
2 Міёршчына і сучасны літаратурны працэс...11
3 Сяргей Панізнік – беларускі пясняр з Бабышак 19
3.1 Ідэйна-тэматычныя асаблівасці паэзіі Сяргея Панізніка..........................20
3.2 Мастацкая рэпрэзентацыя нацыянальнага характару ў вершах пра Вялікую Айчынную вайну 23
3.3 Рэпрэзентацыя адносін беларусаў да Радзімы 27
3.4 Тэма гістарычнай памяці ў творчасці С. Панізніка....................................32
3.5 Тэма прыроды ў паэзіі С. Панізніка...36
4 Майстра дэтэктыўнага і гістарычнага жанру Франц Сіўко 38
4.1 Аўтарская знаходка Франца Сіўко ў жанры дэтэктыва 41
4.2 Мастацкая рэпрэзентацыя нацыянальнага характару ў апавяданнях і аповесцях Ф. Сіўко 43
4.3 Аповед ад першай асобы як жанр і адметны спосаб раскрыцця характараў персанажаў...48
4.4 Тэма гістарычнай пямяці ў творчасці Франца Сіўко 52
4.5 Эсэ і запісы як асноўная форма мыслення пісьменніка...............................55
5 Алена Масла – казачніца з Міёршчыны 58
5.1 Казкі Алены Масла як крыніца пазнання беларускіх нацыянальных матываў і вобразаў 60
Заключэнне 68
Спіс выкарыстаных крыніц..71
Дадатак...77

Уводзіны

На працягу многіх стагоддзяў вывучэнне літаратуры пэўнага народа дапамагала не толькі пашырыць ўяўленні пра саму літаратуру, яе законы, але атрымаць веды пра гэты народ, яго звычаі, менталітэт, гісторыю і культуру. Менаіта на матэрыяле нацыянальнай літаратуры можна вызначыць нацыянальную карціну свету, галоўныя маральныя арыенціры этнасу, нацыянальны характар. Беларусы, як прадстаўнікі асобнай нацыі, безумоўна, валодаюць спецыфічнымі рысамі характару. Розныя даследчыкі сярод асноўных нацыянальных рыс беларусаў вылучаюць укаранёнасць на роднай зямлі, талерантнасць, патрыятызм, гуманнасць, гасціннасць, працавітасць, памяркоўнасць і інш., якія знайшлі шырокае ўасабленне ў літаратурных вобразах беларускіх пісьменнікаў.

Мастацкая рэпрэзентацыя нацыянальнага характару ў літаратуры даследавана яшчэ не дастаткова глыбока, але трэба адзначыць, што асаблівасці нацыянальнага характару вывучаліся яшчэ даследчыкамі пачатку XX стагоддзя Я. Карскім, П. Шэйнам, І. Канчэўскім (Абдзіраловічам), Ф. Шантырам, В. Ластоўскім, адлюстарваліся ў творчасці паэтаў Я. Купалы, Я. Коласа, М. Багдановіча, Ф. Багушэвіча, Цёткі. На сучасным этапе асабліасці беларускага нацыянальнага характару актыўна даследаваліся ў працах Э. Дубянецкага, У. Конана, С. Майхровіча, М. Ермаловіча, Л. Лыча, Б. Сачанкі, А. Сідарэвіча, А. Мальдзіса і інш.

У 2017 годзе выйшла кніга У. Гніламёдава “Літаратура. Гісторыя. Свядомасць” [8], якая не толькі вызначаецца сваёй энцыклапедычнасцю даследавання, але, што характэрна для сучаснага літаратуразноўства, прапаноўвае аналіз беларускай літаратуры праз прызму развіцця народа і станоўлення нацыянальнай свядомасці, даследуе нацыянальны характар беларуса і яго ўвасабленне ў мастацкіх творах як класікаў, так і сучаснікаў.

У 2018 годзе навукоўцамі Віцебскага дзяржаўнага ўніверсітэта выпушчана манаграфія “Мастацкая рэпрэзентацыя духоўных асноў нацыянальнага характару ў сучаснай беларускай літаратуры” [8], дзе на аснове канкрэтных твораў

беларускай літаратуры даследуюцца заканамернасці мастацкага ўвасаблення беларускага нацыянальнага характару.

2018-2020 гады абвешчаны на Беларусі гадамі Малой Радзімы, таму, на нашу думку, будзе актуальным даследаванне рэпрэзентацыі нацыянальнага характару праз творчасць рэгіянальных аўтараў.

Да друку Сяргеем Панізнікам рыхтуецца альманах “Літаратурная Міёршчына”, дзе ў раздзеле "Не зарасці пракладзенаму следу" прадугледжваецца расказаць пра дзевяцярых творцаў ранняга перыяду і размясціць іх творы. Наступны раздзел "Акорды суайчыннасці"—гэта яшчэ 28 імён, "Лёсам далучаныя"—20 постацей і ў дадатак—дзясяткі два вытрымак з твораў вядомых аўтараў, што мелі дачыненне да міёрскіх мясцін, і публікацый мясцовых краязнаўцаў. Пакуль поўнага даведніка па літаратурным жыцці Міёршчыны не існуе.

Даследаванне азначанай праблемы вымагае не толькі аглядавага, але і больш глыбокага, манаграфічнага даследавання творчасці найбольш яркіх прадстаўнікоў літаратурнай Міёршчыны, якімі, на нашу думку, з’яўляюцца Сяргей Панізнік, Франц Сіўко і Алена Масла.

Аб’ект даследавання — творчасць пісьменнікаў Міёршчыны.

Прадмет даследавання — мастацкая рэпрэзентацыя нацыянальнага характару ў творах пісьменнікаў Міёрскага раёна.

Мэта дадзенай работы — выяўленне асаблівасцей рэпрэзентацыі нацыянальнага характару ў творчасці пісьменнікаў Міёршчыны.

Метады даследавання — апісальны, апісальна-аналітычны,структурна-тыпалагічны, фенаменалагічны.

Задачы:

- разгледзець спецыфіку паняцця нацыянальнага характару;
- вылучыць на падставе ранейшых даследаванняў асаблівасці нацыянальнага характару беларусаў
- вылучыць заканамернасці літаратурнага працэсу Міёрскага рэгіёна на сучасны этапе;

- вызначыць адметнасць творчых індывідуальнасцей у сучаснай літаратуры Міёршчыны;
- выявіць асаблівасці мастацкай рэпрэзентацыі нацыянальнага характару ў творчасці С. Панізніка, Ф. Сіўко і А. Масла.

. Элемент навізны: упершыню была зроблена спроба разгляду творчасці пісьменнікаў Міёршчыны праз прызму мастацкай рэпрэзентацыі нацыянальнага характру.

Тэарэтычная і практычная значнасць: праца можа быць выкарыстана ў працэсе выкладання краязнаўства, гісторыі беларускай літаратуры ў ВНУ і школе, пры далейшым даследаванні літаратурнага працэсу і рэгіянальнай літаратуры Міёршчыны, на занятках па краязнаўстве.

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Бароўка, В. Франц Сіўко /В. Бароўка. // Літаратурныя постаці Віцебшчыны: гісторыя і сучаснасць: зборнік навуковых артыкулаў — Віцебск: ВДУ імя П. М. Машэрава. — Віцебск, 2008. — С. 126—144.
2. Бароўка, В.Ю. Падзвінне ў вершах са зборніка "Стырно" С. Панізніка / В.Ю. Бароўка // Літаратурныя ўзаемасувязі Віцебшчыны і Латгаліі: зборнік навуковых артыкулаў / Віцебск: ВДУ імя П.М.Машэрава; навук. рэд. В.І. Русілка. – Віцебск, 2013. – С. 75-78.
3. Басікірская, А. Летась Міёршчына страціла Браніслава Мараза [электронны рэсурс] / А. Басікірская. – Афіцыйны сайт газеты "Міёрскія навіны" – Рэжым доступу: https://mijory.by/rziviot-pamiat/8597-v-proshlom-godu-miorschina-poteryala-bronislava-moroza.html. – Дата доступу: 18.08.2016.
4. Басікірская, А. Песня мая душэўная / А. Басікірская. – Мінск : А. М. Вараксін, 2015. – 62 с.
5. Басікірская, А. Споведзь / А. Басікірская. – Мінск: Кнігазбор, 2014. – 91 с.
6. Бельскі, А.І. Беларуская літаратура XX стагоддзя: гісторыя і сучаснасць / А.І. Бельскі. – Мінск: Аверсэв, 2005. – 271с.
7. Гісторыя беларускай літаратуры XX ст. У 4Т.Т. 4 Кн. 2. – Мінск: Беларуская навука, 2003. – 975 с.
8. Гніламедаў, У. Літаратура. Гісторыя. Свядомасць: гісторыка-літаратурны нарыс / Уладзімір Гніламедаў, Мікола Мікуліч. – Мінск : Беларуская навука, 2017. – 387 с.
9. Дубовік, А. І. Асаблівасці нацыянальнага характару беларусаў / А. І. Дубовік // XXI век: актуальные проблемы исторической науки: Материалы междунар. науч. конф., посвящ. 70-летию ист. фак. БГУ. Минск, 15–16 апр. 2004 г. / Редкол.: В. Н. Сидорцов. (отв. ред.) и др. – Мн: БГУ, 2004. – С. 203–205.
10. Дубянецкі Э. С. Таямніцы народнай душы: Кн. для вучняў: Для сярэд. і ст. шк. Узросту / Э. С. Дубянецкі — Мінск: Народная асвета, 1995.— 47 с.: іл.— (Гэта ты, мая Беларусь).

11.Іванова К. А. Тэма гістарычнай памяці ў творчасці Франца Сіўко / К.А. Іванова // Молодость. Интеллект, Инициатива: материалы V Международной научно-практической конференции студентов и магистрантов, Витебск, 21 апреля 2017 г. / Вит. гос. ун-т ; редкол.: И.М. Прищепа (гл. ред.) [и др.]. – Витебск, – 2015. – С. 193–194.

12.Казюкін, Я. Міёры / Я. Казюкін // Сцяг працы. – 2001. – 16 кастр. – С. 3.

13. Касаты, С. Міёрская настаўніца / С. Касаты // // Міёрскія навіны. – 2003. – 8 ліп. – С.3.

14. Кісліцына, Г. М. Жыццёвы сцэнарый асобы ў прозе Франца Сіўко [электронны рэсурс] / Г. М. Кісліцына. – Літаратуразнаўства. Весці нацыянальнай акадэміі навук беларусі № 3 2014 – Рэжым доступу: http://vestihum.belnauka.by/jour/article/viewFile/51/52. – Дата доступу: 19.12.2016.

15.Кукуць М. М. У палоне кахання: аповесци, апавяданне / Міледзій Кукуць. — Мінск: Мастацкая літаратура, 2018. — 198 с.

16.Кукуць М. М. Чысціня душы : вершы, аповесць/ Міледзій Кукуць.— Мінск: Мастацкая літаратура, 2008. — 78 с.

17.Курбиева, и. Ю. Белорусский менталитет и его развитие / И. Ю. Курбиева // Беларусь в современном мире : материалы IV Республик. науч. конф. студентов, магистрантов и аспирантов, Гомель, 12 мая 2011 г. / М-во образования Респ. Беларусь, Гомел. гос. техн. ун-т им. П. О. Сухого ; под общ. ред. В. В. Кириенко. – Гомель : ГГТУ им. П. О. Сухого, 2011. – С. 276 - 278.

18. Мастацкая рэпрэзентацыя духоўных асноў нацыянальнага характару ў сучаснай беларускай літаратуры: манаграфія / Т. У. Аляксеева [і інш.] ; пад агульнай рэд. В. І. Русілкі, В. В. Лапацінскай. – Віцебск: ВДУ імя П. М. Машэрава, 2018. – 172 с.

19.Мароз, Б. Ад сэрца / Б. Мароз // Сцяг працы. – 1991. – 3 жніўн. – С. 4.

20.Мароз, Б. Беларусі / Б. Мароз // Сцяг працы. – 1991. – 20 вер. – С. 3.

21. Мароз, Б. Калыханка / Б. Мароз // Сцяг працы. – 1996. – 5 ліст. – С. 3.

22.Марціновіч, А. Кавальчук у ролі ... Шэрлака Холмса / А. Марціновіч // Полымя. – 1998. – №4. – С. 305–309.

23.Марціновіч, Д. З казкай – у XXI стагоддзе / Д. Марціновіч // Літаратура і Мастацтва, – 2011. – 25 сак. – С. 9.

24. Масла, А. Вандроўка з божымі кароўкамі / А. Масла – Мінск: Мастацкая літаратура, 2006. – 62 с.

25. Масла, А. Першая прыгажуня: казкі / А. Масла – Мінск:Літаратура і Мастацтва, 2010. – 136 с.

26.Масла, А. Таямніцы закінутай хаты / А. Масла – Мінск: Мастацкая літаратура, 2005. – 110 с.

27.Масла, А. Як пані Чаротная на госці ў Палангу бегала: казачная гісторыя з жыцця дапытлівай рапухі-вандроўніцы, расказаная ёй самой: для мал. шк. узросту / А. Масла – Мінск: Мастацкая Літаратура, 2010.– 86 с.

28. Масло, Е. Рождество у крёстной: правдивые истории и немножко волшебства / Е. Масло — Минск : Мастацкая літаратура, 2013. — 71 с.

29. Маслова В. А. Национальный характер сквозь призму языка: монография / В.А. Маслова. — Витебск, уо “ВГУ им. П. М. Машерова”, 2011. — 76 с.

30.Матэленак, Л. Куе паэт… “падкову” / Л. Матэленак // Мёрскія навіны. – 2005. – №79. – С. 4.

31. Матэленак, Л. Летась Міёршчына страціла Браніслава Мараза [электронны рэсурс] / Л. Матэленак. – Афіцыйны сайт газеты “Міёрскія навіны”– Рэжым доступу: https://mijory.by/litaraturnaya-staronka/10051-izdaniyu-literaturnaya-miorschina-byt.html. – Дата доступу: 05.05.2017.

32.Мельников, А. П. Национальный менталитет белорусов / А. П. Мельников. – 2-е изд. — Минск: Право и экономика, 2005. — 112 с.

33.Мункуева, Р. Б. Понятие национального характера [электронный ресурс] / Р. Б. Мункуев. – Рэжым доступу: https://cyberleninka.ru/article/v/ponyatie-natsionalnogo-haraktera — дата доступу: 12. 02. 2019.

34.Мухамед, Т. В. Национальный характер как культурная универсалия [электронный ресурс] /Т. В. Мухамед. – Теория и история культуры – Рэжым доступу: https://cyberleninka.ru/article/v/natsionalnyy-harakter-kak-kulturnaya-universaliya — дата доступу: 26.05.2019.

35. Навумовіч, У. Нацыянальны характар беларуса ў аповесцях Янкі Брыля [электронный ресурс] / У. А. Навумовіч. – Рэжым доступу: http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/40070/1/navumovich.pdf – Веснік БДУ. Сер. 4, Філалогія. Журналістыка. Педагогіка. - 2006. - № 2. - С.68-72. – Дата доступу: 08. 10. 2018.

36. Панизник, С. Освейская трагедия: Докум. Повесть: Для ст. шк. возраста / С. Панизник. – Минск: Юнацтва, 1992. – 173с.

37. Панізнік, С. Альманах "Ядрыца" Міёрскага раёна / С. Панізнік // Міёрскія навіны. – 2003. – 8 ліп. – С.3.

38.Панізьнік С. А пісар земскі...: Вершы / С. Панізнік. — Мінск: Мастацкая літаратура, 1994. — 142 с.: іл.

39.Панізнік, С. Золкая зёлка / С. Панізнік. – Мінск: 1999. – 129с.

40.Панізнік, С. Кастры купалля: лірыка / С. Панізнік. – Мінск: Беларусь, 1967. – 64с.

41.Панізнік, С. Крона надзеі: вершы / С. Панізнік. – Мінск: Мастацкая літаратура, 1975. – 144с.

42.Панізнік, С. Мацярык: кн. лірыкі / С. Панізнік. – Мінск: Мастацкая літаратура, 1985. – 110с.

43. Панізнік, С. Нас – многа! : Гадоў увершаваныя радкі / С. Панізнік. – Мінск: Тэхналогія, 2012. – 124с.

44. Панізнік, С. Палявая пошта / С. Панізнік. – Мінск: Мастацкая літаратура, 1972. – 76с.

45. Панізнік, С. Пры сьвячэньні...: Зб. вершаў / С. Панізнік. – Вільня: Наша Будучыня, 2004. – 222с.

46. Панізнік, С. Слова на дабрыдзень: Лірыка / С. Панізнік. — Мінск: Мастацкая літаратура, 1982.— 110 с.

47.Півавар, К. С. Беларуская ментальнасць ў моўнай прасторы мастацкага тэксту: Манаграфія / К. С. Півавар. —Віцебск : ВДУ імя П. М. Машэрава, 2015. — 155с.

48.Рагойша, В. Тэорыя літаратуры ў тэрмінах: Дапам. / В. Рагойша. – Мінск: Беларуская Энцыклапедыя, 2001. – 384с.

49.Радзіхоўская, І. Ідолта / І. Радзіхоўская; пад рэдакцыяй Р. Ю. Малахоўскага. – Мінск, 2016. — 64 с. — (Маладая паэзія Беларусі)

50. Русілка, В. Новае ў літаратуразнаўстве, або Пяць прычын, па якіх я раю набыць і прачытаць гэтую кнігу [электронный ресурс] / В. І. Русілка. – Рэжым доступу: https://adu.by/ru/glavnaya-stranitsa/2458-novae-litaraturazna-stve-abo-pyats-prychyn-pa-yakikh-ya-rayu-nabyts-i-prachytats-getuyu-knigu.html — дата доступа: 20.01.2019.

51.Сіўко Франц // Беларуская энцыклапедыя: у 18 т. / рэдкал. Г.П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск, 1996. – Т. 14. – С. 425.

52.Сіўко, Ф. Апошняе падарожжа ў краіну ліваў: Аповесці / Ф. Сіўко. Мінск: Мастацкая літаратура, 1997. – 225 с.

53.Сіўко, Ф. Асіметрыя: Аповеды, эсэ, запісы / Ф. Сіўко. – Мінск: Беларускі кнігазбор, 2005. – 117 с.

54.Сіўко, Ф. Бялячык: Казкі і апавяданні / Ф. Сіўко. – Мінск: Мастацкая літаратура, 2003. – 31 с.

55.Сіўко, Ф. Выспы: Аповесці, эсэ / Ф. Сіўко. – Мінск: Логвінаў, 2011. – 280 с.

56.Сіўко, Ф. Дзень Бубна: прыпавесці, аповесць / Ф. Сіўко. – Мінск: Кнігарня І. П. Логвінаў, 2008. – 276 с. – (Кнігарня "Наша ніва")

57.Сіўко, Ф. З чым прыйдзеш...: аповесць, апавяданні / Ф. Сіўко. Мінск: Мастацкая літаратура, 1991.

58.Сіўко, Ф. Плебейскія гульні/ Ф. Сіўко. — Мінск: "Логвінаў", 2015. — 328 с.

59. Сіўко, Ф. Удог: Аповесці, апавяданні / Ф. Сіўко. – Мінск: "Беллітфонд", 2001. – 332 с.

60.Сіўко, Ф. Штрыхкоды: Зборнік эсэ / Ф. Сіўко. — Мінск: "Галіяфы", 2017. — 172 с.

61. Сіўко, Ф. Эдэм: Прыпавесці, апавяданні, эсэ / Ф. Сіўко. – Мінск: Мастацкая літаратура, 2014. – 239 с.

62. Сіўко, Ф. Ягня ахвярнае: Прыпавесці, аповесць / Ф. Сіўко. – Віцебск, 2003. – 127 с.

63. Скавародка, Г. Восень на Міёршчыне / Г. Скавародка // Сцяг працы. – 1997. – 28 чэрв. – С. 3.

64. Сушко Пятро // Беларуская энцыклапедыя : у 18 т. / рэдкал. Г.П. Пашкоў [і інш.]. — Мн., 1996. — Т. 15. — С. 300.

65. Сушко Пятро // Беларускія пісьменнікі : біябібліяграфічны слоўнік : у 6 т. / пад рэд. А.В. Мальдзіса. — Мн., 1995. — Т. 5. — С.454.

66. Штэйнер, І. Добры дзень, Франц Іванавіч! (маральны імператыў творчасці Ф. Сіўко) / у кн. «Bis repetite placent». — Гомель: ГДУ імя Ф. Скарыны, 2013. — С. 143—156

67. Штэйнер, І. Сіметрыя пошукаў і знаходак / І. Штэйнер // Літаратура і мастацтва. – 2006. – 6 студз. – С. 6.